

BỘ GIAO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

KHƯƠNG THỊ NHÀN

**GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ
CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2016

BỘ GIAO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

KHƯƠNG THỊ NHÀN

**GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ
CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM**

Chuyên ngành : Tài chính - Ngân hàng

Mã số : 62.34.02.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: 1. TS. ĐỖ ĐÌNH THU
2. PGS, TS. DƯƠNG ĐỨC LÂN

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong Luận án là trung thực và có nguồn gốc rõ ràng.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

Khuông Thị Nhàn

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Lời cam đoan	i
Mục lục	ii
Danh mục các chữ viết tắt	v
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các hình	vii
MỞ ĐẦU	1
TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU	5
Chương 1: LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO	9
1.1. ĐÀO TẠO NGHỀ TRONG HỆ THỐNG GIÁO DỤC QUỐC DÂN	9
1.1.1. Khái niệm về đào tạo nghề và các trình độ đào tạo nghề	9
1.1.2. Vị trí của đào tạo nghề trong hệ thống giáo dục quốc dân	12
1.1.3. Vai trò của đào tạo nghề trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội	14
1.2. ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO	17
1.2.1. Khái niệm và nhân tố ảnh hưởng đến đào tạo nghề chất lượng cao	17
1.2.2. Hệ thống tiêu chí xác định đào tạo nghề chất lượng cao	20
1.3. LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO	24
1.3.1. Khái niệm giải pháp tài chính cho đào tạo nghề chất lượng cao	24
1.3.2. Nội dung chủ yếu của giải pháp tài chính cho đào tạo nghề chất lượng cao	24
1.4. KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ VIỆC SỬ DỤNG CÁC GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM	34
1.4.1. Kinh nghiệm quốc tế về giải pháp tài chính trong đào tạo nghề	34
1.4.2. Một số bài học kinh nghiệm về giải pháp tài chính cho đào tạo nghề chất lượng cao rút ra cho Việt Nam	39
Kết luận Chương 1	42

Chương 2: THỰC TRẠNG GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM	44
2.1. TỔNG QUAN VỀ ĐÀO TẠO NGHỀ Ở VIỆT NAM.....	44
2.1.1. Quản lý Nhà nước về đào tạo nghề.....	44
2.1.2. Mạng lưới cơ sở đào tạo nghề	45
2.1.3. Quy mô đào tạo nghề	47
2.1.4. Chất lượng đào tạo nghề.....	49
2.1.5. Một số hạn chế và nguyên nhân của hạn chế trong hoạt động đào tạo nghề	57
2.2. THỰC TRẠNG GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM	61
2.2.1. Khái quát nguồn lực tài chính cho hoạt động đào tạo nghề giai đoạn 2007-2014.....	61
2.2.2. Thực trạng về đầu tư sử dụng nguồn lực tài chính cho đào tạo nghề chất lượng cao.....	71
2.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ CÁC GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM GIAI ĐOẠN 2007 - 2014	89
2.3.1. Kết quả đạt được	89
2.3.2. Hạn chế	90
2.3.3. Nguyên nhân của hạn chế.....	92
Kết luận Chương 2	94
Chương 3: HOÀN THIỆN GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM	95
3.1. ĐỊNH HƯỚNG CỦA ĐẢNG VÀ NHÀ NƯỚC VỀ ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO	95
3.1.1. Bối cảnh kinh tế - xã hội trong và ngoài nước tác động đến đào tạo nghề.....	95
3.1.2. Định hướng và mục tiêu đào tạo nghề chất lượng cao ở Việt Nam đến năm 2020	96
3.2. DỰ BÁO NHU CẦU NGUỒN NHÂN LỰC QUA ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO VÀ VỐN ĐẦU TƯ CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO ĐẾN NĂM 2020	100

3.2.1. Dự báo nhu cầu nhân lực qua đào tạo nghề chất lượng cao đến năm 2020.....	100
3.2.2. Dự báo nhu cầu tài chính cho đào tạo nghề đến năm 2020.....	103
3.3. HOÀN THIỆN GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CHO ĐÀO TẠO NGHỀ CHẤT LƯỢNG CAO Ở VIỆT NAM	105
3.3.1. Đầu tư tập trung cho một số trường để hình thành hệ thống các trường nghề chất lượng cao.....	105
3.3.2. Tiếp tục thực hiện đầu tư theo nghề trọng điểm	107
3.3.3. Đổi mới cơ chế phân bổ, giao dự toán chi thường xuyên ngân sách nhà nước hàng năm cho đào tạo nghề theo hướng chuyển sang cơ chế đấu thầu, đặt hàng hay giao nhiệm vụ theo kết quả đầu ra.....	112
3.3.4. Triển khai hiệu quả việc thí điểm đào tạo các nghề trọng điểm cấp độ khu vực ASEAN và quốc tế.....	114
3.3.5. Triển khai hiệu quả cơ chế tự chủ đối với các đơn vị sự nghiệp công lập trong lĩnh vực đào tạo nghề.....	118
3.3.6. Tăng cường xã hội hóa nguồn lực tài chính cho hoạt động đào tạo nghề chất lượng cao.....	123
3.4. ĐIỀU KIỆN ĐỂ THỰC HIỆN CÁC GIẢI PHÁP	132
3.4.1. Nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành, doanh nghiệp và xã hội về đào tạo nghề nói chung và đào tạo nghề chất lượng cao nói riêng.	132
3.4.2. Thực hiện tốt công tác dự báo về đào tạo nghề, phân luồng học sinh sau tốt nghiệp trung học cơ sở	133
3.4.3. Tăng cường hoạt động kiểm soát, đánh giá chất lượng đào tạo nghề	135
Kết luận Chương 3	142
KẾT LUẬN	143
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN	145
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	146
PHỤ LỤC	151

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CBQLDN	Cán bộ quản lý đào tạo nghề
CĐN	Cao đẳng nghề
CNH, HĐH	Công nghiệp hoá - hiện đại hóa
CSDN	Cơ sở đào tạo nghề
CTMTQG	Chương trình mục tiêu quốc gia
ĐMKTKT và TC, TCCL	Định mức kinh tế - kỹ thuật và tiêu chí, tiêu chuẩn chất lượng
GD-ĐT	Giáo dục - đào tạo
GVDN	Giáo viên đào tạo nghề
HĐND	Hội đồng nhân dân
ILO	Tổ chức Lao động quốc tế
KH-ĐT	Kế hoạch và Đầu tư
KT-XH	Kinh tế - xã hội
LĐTBOXH	Lao động - Thương binh và Xã hội
NCS	Nghiên cứu sinh
NNLCLC	Nguồn nhân lực chất lượng cao
NSNN	Ngân sách nhà nước
ODA	Hỗ trợ phát triển chính thức
SCN	Sơ cấp nghề
TCN	Trung cấp nghề
TTDN	Trung tâm dạy nghề
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

<u>Số hiệu</u>	<u>Nội dung</u>	<u>Trang</u>
Bảng 2.1:	Hệ thống cơ sở dạy nghề chia theo tỉnh/thành phố (tính đến ngày 31/12/2014)	45
Bảng 2.2:	Quy mô tuyển sinh giai đoạn 2007-2014	48
Bảng 2.3:	Nguồn NSNN cho đào tạo nghề giai đoạn 2007-2014	62
Bảng 2.4:	Nguồn ngoài NSNN cho đào tạo nghề giai đoạn 2007-2014.....	66
Bảng 2.5:	Kết quả huy động kinh phí cho dự án “Tăng cường năng lực đào tạo nghề” giai đoạn 2006-2010 từ NSTW	72
Bảng 2.6:	Tổng hợp tình hình thực hiện dự án “Tăng cường năng lực dạy nghề” giai đoạn 2006-2010	73
Bảng 3.1:	Nhu cầu nhân lực qua đào tạo nghề theo cấp trình độ	101
Bảng 3.2:	Nhu cầu nhân lực qua đào tạo nghề theo vùng kinh tế	102
Bảng 3.3:	Nhu cầu nhân lực qua đào tạo nghề theo khối ngành/lĩnh vực	102

DANH MỤC CÁC HÌNH

<u>Số hiệu</u>	<u>Nội dung</u>	<u>Trang</u>
Hình 1.1:	Hệ thống giáo dục của Việt Nam	13
Hình 2.1:	Mô hình phân cấp quản lý dạy nghề ở Việt Nam.....	44
Hình 2.2:	Hệ thống cơ sở dạy nghề (số liệu đến 31/12/2014).....	46
Hình 2.3:	Tình hình tuyển sinh giai đoạn 2007-2014	49
Hình 2.4:	Cơ cấu nguồn lực tài chính cho đào tạo nghề giai đoạn 2007-2014	61

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Phát triển nguồn nhân lực là mục tiêu hàng đầu của chiến lược phát triển kinh tế xã hội, nguồn nhân lực được đào tạo với chất lượng cao góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh để chủ động hội nhập kinh tế với khu vực và quốc tế đồng thời đảm bảo cho sự phát triển bền vững của quốc gia.

Nước ta có nguồn lao động dồi dào nhưng lao động qua đào tạo chiếm tỷ lệ rất thấp. Cơ cấu ngành nghề, cơ cấu trình độ đào tạo mất cân đối nghiêm trọng và đặc biệt là chất lượng chưa đáp ứng được so với đòi hỏi của sản xuất và những biến động nhanh chóng của khoa học công nghệ và thị trường lao động. Theo chiến lược phát triển dạy nghề, mục tiêu đến 2020 đào tạo nghề cho khoảng 34,4 triệu người, nâng tỷ lệ lao động qua đào tạo nghề là 55%; có khoảng 40 trường nghề chất lượng cao có thể đào tạo một số nghề đạt trình độ quốc tế và khu vực được cơ quan kiểm định quốc tế đánh giá và công nhận.

Như vậy, nhu cầu đào tạo nghề trong thời gian sắp tới là rất cao trong khi các điều kiện về cơ sở vật chất, chương trình giáo trình, giáo viên cho dạy nghề còn nhiều hạn chế. Mặc dù đào tạo nghề thời gian qua cũng đã phục hồi và phát triển, tài chính cho đào tạo nghề cũng được cải thiện cả về quy mô và phương thức đầu tư tuy nhiên những giải pháp tài chính cho đào tạo nghề nói chung và cho đào tạo nghề chất lượng cao cần phải được hoàn thiện và đổi mới.

Từ những lý do kể trên, tác giả lựa chọn đề tài nghiên cứu ***“Giải pháp tài chính cho đào tạo nghề chất lượng cao ở Việt Nam”*** với mong muốn đưa ra một số giải pháp tài chính có tính khoa học và thực tiễn nhằm giải quyết những vấn đề bức xúc của ngành dạy nghề, đưa đào tạo nghề là nền tảng của hệ thống giáo dục quốc dân, nâng cao chất lượng dạy nghề góp phần tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực cho xã hội phục vụ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.